

در این قسمت می‌خواهیم به زندگی ریاضی‌دان، فیلسوف، فیزیک‌دان، مهندس و دانشمند نام‌دار فرانسوی، هنری پوانکاره (۱۸۵۴-۱۹۱۲) بپردازیم. شهرت و اثرگذاری او در فیزیک، مکانیک و ریاضیات چنان است که در این اندک شرح آن نمی‌گنجد، ولی به‌طور خلاصه می‌گوییم که تأثیر نظرات او در مکانیک اجرام آسمانی بی‌نظیر بوده است. همچنین در ریاضیات می‌توان او را از معماران نظریه «توپولوژی و معادلات دیفرانسیل» دانست. بعضی از حدس‌های او در ریاضیات تا سال‌های ابتدایی قرن بیستم و یکم لاینحل باقی مانده است. به این حکایت‌ها از دوران‌های گوناگون زندگی او توجه کنید.

ایستگاه سوم

حکایت اول: پوانکاره از ابتدای نوجوانی کوچک‌ترین توانایی و علاقه‌ای به نقاشی نداشت و بنابراین همیشه در درس هنر و نقاشی کمترین نمره‌های کلاس را می‌گرفت. در یکی از سال‌های ابتدایی تحصیل، وقتی در این درس نمره صفر گرفت، هم‌کلاسانش برای تفریح و شوخی، نمایشگاهی عمومی از آثار وی در مدرسه تشکیل دادند و نقاشی‌هایش را به نمایش گذاشتند!

همین بی‌علاقگی و ناتوانی در نقاشی و ترسیم باعث شد که در درس هندسه که در آن تسلط کافی داشت، نتواند رتبه نخست را به‌دست آورد و دوم شد!

حکایت دوم: وقتی پوانکاره ۱۷ سال داشت، در آزمون ورودی دوره لیسانس در دو رشته علوم و ادبیات شرکت کرد، اما او در بیشتر امتحانات ریاضی ناموفق بود! چرا که غالباً دیر به آزمون می‌رسید و دچار اضطراب و دستپاچگی می‌شد. همین موضوع باعث شد که یک‌بار او حتی نتواند مجموع جملات یک دنباله هندسی را به‌درستی محاسبه کند! اما شهرت خوبی که داشت نجات‌دهنده او شد و رئیس امتحان‌کنندگان اعلام کرد که از نظر آن‌ها پوانکاره قبول شده است!

همین شهرت باعث شد، بعدها که می‌خواست در آزمون ورودی پلی‌تکنیک پاریس شرکت کند، امتحان‌کنندگان که از توانایی‌های او باخبر بودند، ناگهان سطح سؤالات را به‌شدت بالا ببرند. اما او بدون نگرانی در آزمون شرکت کرد و به تمامی سؤالات به‌درستی پاسخ داد و رتبه نخست آزمون را به‌راحتی به‌دست آورد!

حکایت سوم: هنری پوانکاره پسر عمویی داشت به نام ریموند که از جوانی وارد سیاست شد و در زمان جنگ جهانی اول یک دوره رئیس‌جمهور فرانسه شد. در همان دوران روزی شخصی از برتراند راسل^۱ پرسید که به نظر او بزرگ‌ترین افتخار فرانسه نوین چه کسی است؟ و او بی‌درنگ پاسخ داد: «البته، پوانکاره!» آن شخص گفت: «خب بله، رئیس‌جمهور شخص مهمی است!» و راسل ادامه داد: «البته هنری پوانکاره!»

* پی‌نوشت‌ها.....
۱. برتراند آرتور ویلیام راسل، منطق‌دان، فیلسوف، ریاضی‌دان، جامعه‌شناس و فعال صلح‌طلب بریتانیایی دارای شهرتی جهانی است و برخی کتاب‌های او به زبان فارسی ترجمه شده‌اند. وی در سال ۱۹۵۰ جایزه نوبل ادبیات را گرفت. در ریاضیات پارادوکس مشهور او در نظریه مجموعه‌ها بسیار معروف است.